

WPK034

Ontwerp

Van het derde Gelders Waterhuishoudingsplan 2005-2009

- 1 **Beleid**
- 2 **Uitvoering**
- 3 **Bijlagen**

Water leeft in Gelderland

Waterhuishoudingsplan 3

**Ontwerp derde
Waterhuishoudingsplan
Gelderland
2005-2009**

Deel I. Het beleid + beleidskaarten

Deel II. Uitvoeringsprogramma

Deel III. Bijlagen

Gedeputeerde Staten 29 juni 2004

Water **leeft** in Gelderland

Inhoud

Deel II uitvoeringsprogramma

	Inleiding	5
1.	Veiligheid tegen hoogwater	
1.1.	2015: Primaire keringen voldoen aan de norm (3.2.1.1)	7
1.2.	2015: De niet-primaire waterkeringen voldoen aan de norm	11
1.3.	2015: Calamiteitenplannen voor rampenbestrijding bij hoogwater zijn op orde	12
2.	Droge voeten en water voor droge tijden	
2.1.	2015 Basisbeleid WB21: vasthouden, bergen, afvoeren conform Nationaal Bestuursakkoord Water gerealiseerd	15
2.2.	2015 Er is geen grondwateroverlast meer in stedelijke gebieden	20
2.3.	2015: Vasthouden in Actiegebieden is maximaal benut	22
3.	Schoon water in gebieden	
3.1.	2015: De grenswaarden voor waterkwaliteit zijn bereikt (onderschreden)	25
3.2.	2015: De waterkwaliteit in Actiegebieden voldoet aan gebiedsgerichte eisen	28
3.3.	2015: De wateren die zijn aangewezen als zwemwater, hebben een voldoende (aanvaardbare) waterkwaliteit	30
4.	Natte landnatuur en waternatuur	
4.1.	2015: natte landnatuur en waternatuur is Gelderland breed beschermd.	33
4.2.	2015: De natte landnatuur en de HEN en SED wateren in Actiegebieden zijn ecologisch hersteld	34
5.	Uitvoeringsprogramma grondwaterbeheer	
5.1.	2015: doelstellingen	39

Inleiding

In deel I van het Derde Waterhuishoudingsplan is in hoofdstuk 3 het beleid voor de planperiode op hoofdlijnen weergegeven. De beleidsspeerpunten en de sleutelprojecten zijn daarbij centraal gesteld. In dit 'uitvoeringsdeel' wordt op zeer specifieke wijze weergegeven welke resultaten geboekt moeten worden in de planperiode (1-1-2005 tot 1-1-2009) door de verschillende actoren. Deze prestaties zijn nodig om voldoende voortgang te bereiken op weg naar de gewenste resultaten in 2015. De prestaties 2009 zijn dan ook telkens afgeleid van de gewenste resultaten 2015. De gewenste resultaten 2015 zijn weergegeven per beleidsthema, te weten

- 1: veiligheid tegen hoog water
- 2: droge voeten en water voor droge tijden
- 3: schoon water in gebieden
- 4: natte natuur.
- 5: schoon water uit de kraan.

De prestaties zijn genummerd:

F1...F48	betreft een fysieke maatregel
B1...B177	betreft een bestuurlijke maatregel

1.1. Resultaat 2015: Primaire keringen voldoen aan de norm

Het thema hoogwaterbescherming richt zich op de veiligheid van het hoofdwatersysteem. De primaire waterkeringen moeten voldoen aan de norm van de Wet op de Waterkering. In de huidige situatie is dat niet het geval. Bij de vijfjaarlijkse herziening van de maatgevende hoogwaterstanden in 2001 zijn de normen ten opzichte van 1996 verhoogd. In de Vierde Nota Waterhuishouding heeft het Rijk vastgelegd dat de dijken niet opnieuw moeten worden verhoogd en versterkt, maar dat meer ruimte in het rivierensysteem moet worden gevonden. Met deze extra ruimte zullen de maatgevende hoogwaterstanden weer dalen. Om dat te bereiken is het project Ruimte voor de Rivier in voorbereiding. Het zal van alle partijen een grote inspanning vragen om in 2015 aan de normen te kunnen voldoen. Als provincie zullen wij hieraan actief bijdragen. Vanwege de landelijke toets op veiligheid rapporteert de provincie vijfjaarlijks aan de minister van Verkeer en Waterstaat over de veiligheidstoestand van de primaire waterkeringen.

Parallel aan de activiteiten rondom Ruimte voor de Rivier wil de provincie dat duidelijk wordt of een plaatselijk hoger veiligheidsniveau nuttig en nodig kan zijn; met name daar waar hoge bevolkingsconcentraties zijn en de economische belangen groot zijn.

De provincie wil dat binnen de veiligheidseisen die aan dijken en kunstwerken worden gesteld, de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden (zogenaamde 'LNC-waarden') van waterkeringen en uiterwaarden, beschermd en ontwikkeld worden, ook bij dijkverleggingen.

1.1.1. 2008: Provinciale inbreng hoogwaterbescherming bij rijksprojecten (Ruimte voor de rivier en Integrale Verkenning Maas 2)

Toelichting

Inhoudelijk is het provinciale hoogwaterbeleid gericht op structurele buitendijkse maatregelen. Om de gewenste veiligheid tegen overstromingen te realiseren neemt de provincie zowel bestuurlijk als ambtelijk actief deel aan de rijksprojecten Ruimte voor de Rivier en Integrale Verkenning Maas-2.

Prestaties provincie:

- B1. De provinciale visie op hoogwaterbescherming is inbrengen bij Ruimte voor de Rivier en zorgen dat die als het regioadvies voor de PKB worden overgenomen. Ook in het project Integrale Verkenning Maas-2 is de provinciale inzet gericht op structurele buitendijkse maatregelen.
- B2. Bevorderen dat de PKB-Ruimte voor de Rivieren, (deel 1) wordt gebaseerd op het regioadvies (zie kaart regioadvies).
- B3. De provinciale (regie)rol bij de realisatie van Ruimte voor de Riviermaatregelen wordt uiterlijk in 2005 vastgesteld.
- B4. Op basis hiervan bepaalt de provincie uiterlijk eind 2005 naar analogie van het Gelders Rivierdijkenplan en met inachtneming van de notitie 'Gelderse doelen en ideeën', wat de eisen aan de inhoud en het proces zijn voor de voorbereiding en uitvoering van de diverse rivierverruimende maatregelen.
- B5. Vooruitlopend op de uitvoering zijn er nu al kansrijke (koploper)projecten die naar voren gehaald kunnen worden, zoals Druten, Huissen en Brakel. De provincie zal bevorderen dat deze projecten, die tevens bijdragen aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, versneld worden

uitgevoerd. De provinciale rol bestaat uit het stimuleren van spoedige besluitvorming in de verschillende procedures.

- B6. Ook stimuleert de provincie de voorbereiding en uitvoering van 'altijd goed' maatregelen voor hoogwaterbescherming zoals Veur Lent en Hondsbroekse Pleij.

Prestatie waterschappen:

- B7. Voorbereiden van koploper- en 'altijd goed' maatregelen hoogwaterbescherming.

Prestatie gemeenten:

- B8. Bijdragen aan de voorbereiding van de bovengenoemde projecten. (vergunningen, bestemmingsplannen etc.)
- F1. Bijdragen aan realisatie van koploper- en 'altijd goed' maatregelen voor hoogwaterbescherming

Prestatie Rijkswaterstaat:

- F2. RWS-DON: voorbereiden van de 'altijd goed' projecten

1.1.2. Voor 1-1-2009: Duidelijkheid over bescherming tegen hoogwater vanuit de (Veluwe)randmeren

Toelichting

Vóór 1-1-2009 besluit Rijkswaterstaat in overleg met provincie en gemeenten tot het al dan niet aanleggen van dijken langs het niet-bedijkte deel vanwege de toekomstige peilstijging in het IJsselmeer en de Randmeren. De maximale zone die te maken kan krijgen met een peilstijging wordt begrensd door de 2 m hoogtelijn. In deze zone dienen onomkeerbare ontwikkelingen die strijdig zijn met een mogelijke peilstijging te worden uitgesloten. Een kaart met deze zone wordt opgenomen in het streekplan. Uitbreidingen van bestaande ruimtelijke activiteiten in de Randmeren (bijv. bij Harderwijk en Elburg) zijn slechts mogelijk onder strenge randvoorwaarden. Vroegtijdig overleg met Rijkswaterstaat en voldoende compensatie zijn noodzakelijk.

Uitbreiding van agrarische bebouwing is wel mogelijk. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is op eigen risico, voorzover dit al mogelijk is vanuit andere beleidsvelden. Na het besluit van Rijkswaterstaat wordt ofwel de reservering geschrapt ofwel wordt de zone definitief in het streekplan opgenomen.

Prestatie provincie:

- B9. Concretiseren (in overleg met RWS, waterschappen en gemeente) van de zone waar de bedreiging van hoogwater vanuit de randmeren optreedt. Daarmee wordt 'buitendijks' gebied vastgelegd.

Prestatie Rijkswaterstaat:

- B10. Voor 1-1-2009 besluit Rijkswaterstaat tot het al dan niet aanleggen van dijken langs het niet-bedijkte deel van de Veluwe randmeren i.v.m. de toekomstige peilstijging van het IJsselmeer en de Randmeren. De 'Blauwe knooppunten'-aanpak wordt daarbij toegepast.

1.1.3. Voor 1-1-2009: De Landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden (LNC-waarden) van primaire keringen zijn beschermd en worden maximaal ontwikkeld

toelichting

De provincie hecht waarde aan het behouden van landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden van de waterkeringen. Krachtens het Gelders Rivierdijkenplan in de jaren '90 werd hierop toegezien bij de dijkverbeteringen. De provincie wil deze waarden blijvend beschermen en verder ontwikkelen. Daarom moet dit een vast onderdeel zijn van de Beheersplannen Waterkeringen van de Waterschappen

Prestaties provincie:

- B11. Toezicht op behoud en ontwikkeling van natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van en aan de primaire waterkeringen.
- B12. Uitvoeren van MER-evaluaties van Dijk-merren .

Prestaties waterschappen:

- B13. De bescherming en ontwikkeling van landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden opnemen in beheersplannen waterkeringen.
- B14. Jaarlijks rapporteren over de natuurwaarden.
- F3. Uitvoeren van de op LNC-waarden gerichte handhaving, beheer en ontwikkeling zoals in de beheerplannen is opgenomen.

Prestaties gemeenten:

- B15. Jaarlijkse rapportage over het aantal kilometers natuurtechnisch beheerd dijktaalud.

1.1.4. Voor 1-1-2009: Rapporteren over de tweede ronde toetsen op veiligheid en aanpak van tekortkomingen

Toelichting

Vijfjaarlijks rapporteren de waterschappen en overige beheerders over de veiligheidscondities van de primaire waterkeringen aan de Provincie die op haar beurt weer rapporteert aan het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Deze landelijke rapportage wordt uitgevoerd in de periode 2003 tot en met 2005. Voor het toetsen op veiligheid zijn hydraulische randvoorwaarden nodig. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat stelt deze beschikbaar. Voor enkele delen (Oude IJssel) van de primaire waterkeringen in Gelderland ontbreken de hydraulische randvoorwaarden vooralsnog (zie prestatie 7.).

Prestaties provincie:

- B16. In samenwerking met de waterschappen bevorderen dat de hydraulische randvoorwaarden voor de ontbrekende delen van de primaire waterkeringen in Gelderland vóór 2006 worden vastgesteld door het Rijk.
- B17. Op basis van de door de waterschappen en overige beheerders uitgevoerde toets op veiligheid rapporteren Gedeputeerde Staten aan de minister van Verkeer en Waterstaat over de veiligheidscondities van de primaire waterkeringen in Gelderland.
- B18. Op basis van resultaten van de tweede ronde toetsen op veiligheid worden uiterlijk in 2006 afspraken met de waterschappen gemaakt over het oplossen van geconstateerde tekortkomingen aan de primaire waterkeringen ten opzichte van de hydraulische randvoorwaarden 1996.

Prestaties waterschappen:

- B19. In samenwerking met de waterschappen bevorderen dat de hydraulische randvoorwaarden voor de ontbrekende delen van de primaire waterkeringen in Gelderland vóór 2006 worden vastgesteld door het Rijk.
- B20. De waterschappen toetsen de primaire waterkeringen op veiligheid en rapporteren aan Gedeputeerde Staten over de veiligheidscondities van deze waterkeringen.
- B21. Op basis van resultaten van de Tweede ronde toetsen op veiligheid worden uiterlijk in 2006 afspraken met de provincie gemaakt over het oplossen van geconstateerde tekortkomingen aan de primaire waterkeringen ten opzichte van de hydraulische randvoorwaarden 1996.

Prestatie Ministerie van V&W:

- B22. Het Ministerie van V&W stelt vóór 2006 de ontbrekende hydraulische randvoorwaarden van primaire waterkeringen beschikbaar.

1.1.5. Voor 1-1-2009: Duidelijk is of het (al dan niet plaatselijk) verhogen van de veiligheidsnormen voor primaire keringen wenselijk is.

toelichting

Zo'n 30 jaar geleden zijn de huidige veiligheidsnormen (1:1.250) voor de primaire waterkeringen vastgesteld. Een ramp treft anno nu meer mensen en heeft veel meer schade dan destijds. Bijvoorbeeld de Regio KAN in het Rivierengebied is economisch en qua inwonertal sterk ontwikkeld. Daarom wil de provincie inzicht krijgen of de veiligheidsnormen nog voldoen. In de planperiode moet dit duidelijk worden. Daarna kunnen Provinciale Staten besluiten of de provincie bij het rijk moet aandringen op een herziening.

Prestaties provincie:

- B23. De provincie verkent de wenselijkheid van aanpassing van de huidige veiligheidsnormering. Zij legt daarbij de relatie met het project 'Veiligheid van Nederland in Kaart'. Daarbij is een nieuwe veiligheidsfilosofie in ontwikkeling die uitgaat van overstromingsrisico's.
- B24. Bij de probleemverkenning komen minimaal de volgende aspecten aan bod:
 - welke dijkringen komen mogelijk in aanmerking voor een hogere bescherming;
 - welke maatregelen zijn nodig om te komen tot een hogere veiligheid;
 - uitvoeren kosten-batenanalyse (op hoofdlijnen);
 - bepalen van de consequenties voor de overige benedenstroomse dijkringen;
 - verkennen bestuurlijke haalbaarheid.
- B25. De provincie betreft het waterschap bij de probleemverkenning

Prestatie waterschappen:

- B26. De waterschappen ondersteunen het uitvoeren van de probleemverkenning van de provincie en worden daarbij actief betrokken.

1.2. Resultaat 2015: De niet-primaire waterkeringen voldoen aan de norm

In de jaren negentig was de aandacht met name gericht op de primaire waterkeringen. Nu deze grotendeels op orde zijn verschuift de aandacht naar de niet-primaire waterkeringen. De bezweken waterkeringen in Wilnis (2003) en Stein (2004) hebben ook bijgedragen aan deze nieuwe aandacht. In 2015 moeten de niet-primaire waterkeringen voldoen aan de daarvoor vast te stellen normen.

1.2.1. Voor 1-1-2009: De niet-primaire waterkeringen zijn aangewezen

toelichting

Een eerste stap om te komen tot normering en toetsing van de niet-primaire waterkeringen is het aanwijzen van deze keringen.

Prestatie provincie:

- B27. In overleg met de waterschappen wijst de provincie in 2005 de niet-primaire waterkeringen aan die op de legger en in het beheersregister van de waterschappen moeten komen.

Prestatie waterschappen:

- B28. De waterschappen werken mee aan de aanwijzing van de niet-primaire waterkeringen en nemen deze op de legger en in het beheersregister op.

1.2.2. Voor 1-1-2009: De normen voor de niet-primaire waterkeringen zijn vastgesteld

toelichting

Het is nodig om een norm te hebben om de niet-primaire waterkeringen aan te kunnen toetsen.

Prestatie provincie:

- B29. De provincie stelt in overleg met de waterschappen uiterlijk in 2007 de normen voor de niet-primaire waterkeringen vast.

Prestatie waterschappen:

- B30. Na vaststelling van de normen maken de waterschappen binnen twee jaar een beheersplan waterkeringen voor de niet-primaire waterkeringen. Zij passen zo nodig binnen twee jaar het vergunningen- en ontheffingenbeleid voor de niet-primaire waterkeringen aan.

1.2.3. Voor 1-1-2009: Actuele veiligheidstoestand worden bepaald op basis van globale toets op veiligheid

Toelichting

Een globale toets is noodzakelijk om de actuele veiligheidsproblemen in beeld te krijgen.

Prestatie provincie:

- B31. De provincie stelt voor 2007 aan de waterschappen een methode ter beschikking om de niet-primaire waterkeringen te toetsen.

Prestatie waterschappen:

- B32. door rapportage in 2008 van de waterschappen aan de Provincie is, op basis van een globale toets, inzicht in actuele veiligheidsproblemen met de niet-primaire waterkeringen.

1.3. Resultaat 2015: Calamiteitenplannen voor rampenbestrijding bij hoogwater zijn op orde

Absolute veiligheid is niet te garanderen. Om optimaal voorbereid te zijn op een (dreigende) overstroming zijn de calamiteitenplannen van de Waterschappen en de Provincie op orde en onderling afgestemd. Tijdens een dreigende overstroming treedt het PCC (Provinciaal Coördinatiecentrum) in werking. Ook de provinciale waterkamer speelt een rol bij de rampenbestrijding. De afdeling water is optimaal voorbereid op hoogwatersituaties door middel van een eigen draaiboek Waterkamer.

1.3.1. Voor 1-1-2009: regionale en grensoverschrijdende calamiteitenzorg-systemen zijn op orde

Toelichting:

Behalve de calamiteitenzorg binnen de provinciegrenzen is het van belang om op de hoogte te zijn van bedreigingen vanuit Duitsland. Een goed functionerende grensoverschrijdende calamiteitenzorg is derhalve van groot belang. De provincie zal dit in de planperiode realiseren. Reeds in 2004 wordt een groot aantal stappen gezet.

Prestaties provincie:

- B33. De provincie toetst de calamiteitenplannen van de waterschappen vierjaarlijks, voor het eerst in 2004.
- B34. De provincie stemt de calamiteitenzorg met buurprovincies af.
- B35. De provincie stemt de grensoverschrijdende calamiteitenzorg af met Nordrhein-Westfalen. De provincie coördineert het project VIKING, dat tot doel heeft de informatievoorziening bij grensoverschrijdende calamiteiten te verbeteren. De waterschappen, gemeenten en brandweer kunnen met de uitkomsten van dit project hun calamiteitenplannen verbeteren.
- B37. Het Meerjaren Oefenprogramma is operationeel en Gedeputeerde Staten rapporteren daarover aan het Ministerie van V&W. Er wordt minimaal éénmaal in de planperiode geoefend.

Prestaties waterschappen:

- B38. Waterschappen stellen calamiteitenplannen hoogwaterbescherming op in 2004.
- Waterschappen stellen het meerjaren oefenprogramma op.

Prestaties gemeenten:

- B39. Gemeenten passen vóór 1-1-2009 hun calamiteitenplannen aan op basis van de informatie uit het Hoogwater Informatie Systeem.

1.4. Resultaat 2020: Het achterlangsrisico voor instromend water vanuit Duitsland is beheersbaar.

Grensoverschrijdende rivieren als de Rijn en Maas vragen om internationale afstemming gericht op de aanpak van hoogwaterproblemen. Met name de samenwerking met Nordrhein-Westfalen is van groot belang om optimaal voorbereid te zijn op overstroming van Nederlands grondgebied na bijvoorbeeld een dijkdoorbraak in Duitsland. Dit 'achterlangsrisico' blijft tot 2020 bestaan. In de planperiode ligt het accent op het beheersbaar maken hiervan.

1.4.1. Voor 1-1-2009: het achterlangsrisico voor water vanuit Duitsland is beheersbaar

toelichting

Een plan van aanpak wordt opgesteld om het gevaar beheersbaar te houden. De provincie hecht daarbij aan een goede afstemming en samenwerking met Nordrhein-Westfalen.

Prestaties provincie:

- B40. 2006 de samenwerkingsovereenkomst met Rijkswaterstaat DON en Nordrhein-Westfalen wordt gecontinueerd.
- B41. De provincie stelt vóór 1-1-2009 een plan van aanpak op voor de bescherming van Gelders grondgebied tegen instroming van hoogwater uit Duitsland (te denken valt aan compartimentering, gebruik van een querdamm, evacuatieplannen en dergelijke).
- B42. De provincie bevordert een uniforme wijze van toetsen van de grensoverschrijdende dijkringen, met als doel deze toetsing vanaf 2010 periodiek te kunnen uitvoeren.
- B43. De provincie stelt een transnationale hoogwaterbeschermingsstrategie op vóór 1-1-2009. Daartoe zal ook het nodige lobbywerk verricht worden in Den Haag en Brussel.

2.1. Resultaat 2015 Basisbeleid WB21: vasthouden, bergen, afvoeren conform Nationaal Bestuursakkoord Water gerealiseerd

In het Nationaal Bestuursakkoord Water is het volgende afgesproken:

- De provincies stellen uiterlijk 2005 de kaders voor het gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) op, die ontleend zijn aan provinciale beleids- en streekplannen.
- Daarnaast coördineren en bewaken de provincies de procesgang voor het opstellen van GGOR.
- Het waterschap stelt in de periode 2005-2010 het GGOR op in nauwe samenwerking met gemeenten, de grondwaterbeheerders en belanghebbenden. Het GGOR wordt opgenomen in het waterbeheersplan.

Uitgangspunt voor het provinciale GGOR-kader is grondwaterstandsgericht oppervlaktewaterbeheer met accenten naar de verschillende functies. De inhoudelijke en procedurele aspecten en taakverdeling bij vaststellen van GGOR zijn beschreven in §2.5.2. De provincie hanteert een fasering die is opgenomen in dezelfde paragraaf.

Naast het integrale GGOR traject moet het watersysteem in 2015 voldoen aan de (werk)normen voor regionale wateroverlast. Voor grasland is deze norm 1/10 per jaar en voor bouwland 1/25. Voor stedelijk gebied geldt dat het inundatierisico niet toe mag nemen. (de norm is 1/100 per jaar.) Hiervoor is extra bergingscapaciteit in open water nodig, zowel in het stedelijk gebied als daarbuiten.

Volgens de waterschapsreglementen voeren de waterschappen voor alle oppervlaktewateren in stedelijk gebied het waterkwaliteitsbeheer. Het waterkwaliteitsbeheer ligt bij het waterschap voor die wateren die een functie in de afwatering en berging vervullen. Het waterschap bepaalt welke dat zijn en neemt deze op in de legger. De waterschappen zorgen ervoor dat zij uiterlijk in 2015 alle relevante wateren in stedelijk gebied op de legger hebben opgenomen.

2.1.1. GGOR is vastgesteld in de waterbeheersplannen en gerealiseerd conform de fasering

Toelichting

In het Nationaal Bestuursakkoord Water is ten aanzien van grondwater in het landelijk gebied het volgende afgesproken:

De provincies stellen uiterlijk 2005 de kaders voor het gewenst grond- en oppervlaktewater-regime (GGOR) op, die ontleend zijn aan provinciale beleids- en streekplannen. Daarnaast coördineren en bewaken de provincies de procesgang voor het opstellen van GGOR. Het waterschap stelt in de periode 2005-2010 het GGOR op in nauwe samenwerking met gemeenten, de grondwaterbeheerders en belanghebbenden. Het GGOR wordt opgenomen in het waterbeheersplan.

De provincie wil dat de waterschappen meer grondwaterstandsgericht oppervlaktewaterbeheer gaan uitvoeren. De relatie tussen het dagelijkse oppervlaktewaterpeilbeheer en de grondwaterstand moet nader worden onderzocht, mede in het licht van grondwateronttrekkingen. Een studie naar de effecten van de droge zomer 2003, en de relatie tussen het gevoerde beheer en de mogelijkheden tot het langer vasthouden van water is nodig. Daarbij dient rekening worden gehouden met de extra berging die er –met name op

zandgronden- beschikbaar is bij lage grondwaterstanden. De afvoeren van oppervlaktewateren stijgen daardoor bij intensieve neerslag veel minder snel. Bij een 'vol' systeem en op kleigrond is er een veel directere toename van afvoer. Informatie uit dit onderzoek biedt dan ook aanknopingspunten voor het waterbeheer in extreem droge situaties / calamiteit droogte.

Prestaties provincie:

- B44. De provincie stelt het GGOR-kader op.
- B45. De provincie stelt in overleg met de waterschappen de methodieken voor de bepaling van OGR (optimaal grondwaterregime) en OOR (optimaal oppervlaktewaterregime) vast, inclusief de mate van doelrealisatie. Hierbij ligt het accent op het 'kwantificeren' van waterdoelen voor de meest relevante vormen van grondgebruik. De provincie zal hierover overleg voeren met de buurprovincies, de landbouw (GLTO) en de natuurbeheerders. Gedeputeerde Staten stellen dit technisch GGOR-kader eind 2004 vast.
- B46. De provincie draagt, als grondwaterbeheerder, in samenhang met prestatie 2 zorg voor de inbreng van informatie en kennis over de effecten van grondwateronttrekkingen op het grondwatersysteem en het primaire grondwaterstandsmeetnet.
- B47. De provincie levert, in samenhang met prestatie 2, een methode voor de bepaling van OGR en de mate van doelrealisatie voor natte landnatuur, zoals beschreven in de Gebiedsplannen Natuur en Landschap.
- B48. De provincie past, uiterlijk 31-12-2005, de verordeningen waterhuishouding van de waterschappen aan. Deze is gericht op:
 - Het beschrijven wat over GGOR in het Waterbeheersplan dient te worden opgenomen;
 - De voortgang van het GGOR-proces als onderdeel van de voortgangs rapportage.
 - Een uitwerkingsbevoegdheid voor waterbeheersplannen. In verband met de gefaseerde vastlegging van GGOR in de waterbeheersplannen kan zonodig gebruik worden gemaakt van deze bevoegdheid.
- B49. De provincie zal de voortgang van het GGOR-proces bevorderen, door zonodig gebruik te maken van haar bevoegdheden om de geldende herzieningstermijnen van peilbesluiten en waterbeheersplannen af te stemmen op de fasering voor GGOR (zie deel I, §2.5.2).
- B50. De provincie toetst vanaf 2006 de waterbeheersplannen aan het GGOR-kader, zoals opgenomen in dit plan.
- B51. De provincie coördineert en bewaakt de procesgang voor het opstellen van GGOR
- B52. De provincie draagt, als grondwaterbeheerder, bij aan de realisatie van GGOR door:
 - vergunningen in het kader van de Grondwaterwet te toetsen aan GGOR;
 - financiële middelen uit de subsidieverordening Verdrogingsbestrijding Gelderland in te zetten voor herstel van natte natuur; de Verordening Grondwaterwet hierop aan te passen.
- B53. In 2005 zal onder regie van de provincie een onderzoeksproject worden uitgevoerd gericht op de mogelijkheden om via het dagelijks peilbeheer grondwater langer vast te houden.

Prestaties waterschappen:

- B54. Het waterschap stelt een plan van aanpak voor GGOR op. Dit plan is uiterlijk eind 2005 gereed.
- B55. Het waterschap stelt in de periode 2005-2010 het GGOR op in nauwe samenwerking met gemeenten, de grondwaterbeheerder en belanghebbenden conform de fasering zoals in deel I, §2.5.2 is aangegeven en neemt dit op in het waterbeheersplan. (Zie ook prestatie 4.2.1 nrs 8-9-10 en 4.2.2 nrs 5 en 6)
- F5. Het waterschap realiseert GGOR, zonodig in samenwerking met andere partijen, conform de fasering.
(Zie ook prestatie 4.2.1 nrs 8, 9 en 10 en 4.2.2 nrs 5 en 6)

2.1.2. Voor 1-1-2009: waterbergingsgebieden zijn planologisch verankerd en deels ingericht

Toelichting

De provincie wil dat in de planperiode de regionale waterbergingsgebieden beschermd worden tegen ongewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen die invloed hebben op het watersysteem. De landelijke werknorm voor normering wateroverlast wordt in 2005 vastgesteld. In 2015 moeten alle regionale systemen aan de werknorm voldoen.

Prestaties provincie:

- B56. Waterbergingszoekgebieden hebben de functie 'waterberging': de provincie voert regie uit en houdt toezicht op de concrete begrenzing door waterschappen vóór 1-5-2006. Regie aan de hand van een viertal sleutelprojecten waterberging: Binnenveld, Eefde-west, Duivense Broek en Overbetuwe.
- B57. De provincie houdt toezicht (plus advisering en procesparticipatie) op vastleggen in bestemmingsplannen van in het derde waterhuishoudingsplan concreet aangewezen waterbergingsgebieden
- B58. De provincie houdt toezicht op de doorwerking van de normen voor wateroverlast (vastgesteld in 2005) door middel van toetsing en goedkeuring van de waterbeheersplannen.

Prestaties waterschappen:

- B59. De waterbergingszoekgebieden worden concreet afgebakend vóór 1-5-2006
- Ook zijn er plannen van aanpak voor inrichting van concrete gebieden gereed
- B60. De waterschappen brengen de knelpunten voor normoverschrijding in kaart als voorbereiding op de vast te stellen normen.
- B61. De normering wordt vastgelegd in waterbeheersplannen.
- B62. Op basis van de werknorm stellen de waterschappen een (concreet) maatregelenpakket op dat gericht is op het realiseren van de werknormen. Dit wordt onderdeel van de waterbeheersplannen. De waterschappen stellen een nadeelcompensatieregeling en/of een privaatrechtelijke schaderegeling bij inundatie van bergingsgebieden op vóór 1 januari 2006.
- B63. De waterschappen passen de waterbeheersplannen aan zodat de 'trits' vasthouden-bergen-afvoeren gebiedsgerelateerd is verankerd. Het resultaat wordt vastgelegd in de vorm van GGOR (conform fasering, zie deel I §2.5.2).
- F6. De maximale drooglegging in beekdalen is gericht op vasthouden in stroomgebieden (GGOR-resultaat conform fasering, zie deel I §2.5.2)
- F7. 1-1-2009 Het sleutelproject Waterberging Binnenveld is uitgevoerd
- B64. blauwe diensten zie deel I, §5.6

- F8. 1-1-2009 Waterschap Veluwe: 25% van de waterbergingsgebieden zijn ingericht.
- F9. 1-1-2009 Waterschap Rivierenland: 25% van de waterbergingsgebieden zijn ingericht.
- F10. 1-1-2009 Waterschap Rijn en IJssel: 50% van de waterbergingsgebieden zijn ingericht.

Prestaties gemeenten:

- B64. De waterbergingsgebieden die in dit waterhuishoudingsplan concreet zijn aangewezen, zijn vóór 1-1-2007 vastgelegd in de bestemmingsplannen.
- B65. De waterbergingszoekgebieden die vanaf 1-5-2006 concreet zijn aangewezen, zijn vóór 1-1-2008 vastgelegd in de bestemmingsplannen.

2.1.3. Voor 1-1-2009: resultaat maatregelen WB21 in stedelijk gebied

Toelichting

In 2015 moet volgens het Nationaal Bestuursakkoord Water het stedelijk water op orde zijn. Het stedelijk gebied moet aan een (werk)norm van 1/100 per jaar voor wateroverlast voldoen (de definitieve norm wordt na 2005 vastgesteld). Als maatgevende neerslag moet hierbij worden uitgegaan van het WB21 middenscenario 2050. Dit betekent onder andere dat er ook in de toekomst voldoende open water berging moet zijn in het stedelijk gebied. Op dit moment is er onvoldoende inzicht of dit het geval is. In een aantal gevallen zal er onvoldoende ruimte in bestaand stedelijk gebied zijn om deze berging ook daadwerkelijk te realiseren. De provincie verwacht van de waterpartners dat er in dat geval gezocht wordt naar effectief aanvullende berging elders in het stedelijk watersysteem.

De waterschappen voeren in de planperiode een toets uit op basis van de werknormen. Aan de hand van de toets kunnen gemeenten in samenwerking met waterschappen (en eventueel andere waterpartners) vervolgens een waterplan opstellen.

De wateren die meetellen voor de berging in open water moeten op de legger staan. Voor een aanzienlijk deel van de stedelijke wateren is dat nog niet het geval. De waterschappen moeten hiervoor zorgen. Vóór 1-1-2009 moet het inzicht er zijn in hoeverre het stedelijk gebied aan de norm voldoet. Vervolgens moet dit vóór 2015 daadwerkelijk gerealiseerd zijn.

Het beter vasthouden van gebiedseigen water in stedelijk gebied is een tweede aspect van het op orde brengen van het stedelijk watersysteem. Een goede mogelijkheid is het afkoppelen van hemelwater van de riolering en het infiltreren in de bodem of bergen daarvan. Andere voordelen van afkoppelen zijn reductie van de vuiluitworp door riooloverstorten en vergroten van de efficiëntie van het rioolwaterzuiveringsstelsel. Maar afkoppelen moet met verstand gebeuren, het is niet op alle plaatsen even zinnig. Zo dient ervoor gewaakt te worden dat door afkoppelen nieuwe grondwateroverlast ontstaat. BOR-G heeft een beslisboom opgesteld. Deze zal worden geactualiseerd in 2005.

Tenslotte moet wateroverlast als gevolg van hoge grondwaterstanden in stedelijke gebieden worden aangepakt. Daarbij moet worden geanticipeerd op een verdere stijging van de grondwaterstanden als gevolg van de klimaatverandering. Vóór 1-1-2009 moeten de meest urgente gevallen van grondwateroverlast zijn opgelost.

Prestaties provincie:

- B66. De provincie verspreidt medio 2004 een landelijke methodiek onder de waterschappen om vast te kunnen stellen of voldoende open waterberging aanwezig is in het stedelijk gebied. De waterschappen kunnen de methodiek dan op maat maken voor hun eigen situatie en vervolgens toepassen. Tweede helft 2005 wordt de methode geëvalueerd.
- B67. De provincie houdt toezicht op de voortgang van de waterbergingstoets (juli 2005).
- B68. De provincie levert, via het platform BOR-G, een geactualiseerde 'beslisboom afkoppelen' in 2005.
- B69. De provincie inventariseert (monitoring en rapportage aan PS) de voortgang van het afgekoppelde oppervlak, eind 2005 en eind 2008.

Prestaties waterschappen:

- B70. Wateren in stedelijk gebied die meetellen voor de berging in open water moeten op de legger staan op zijn laatst in 2015; er moet voldoende voortgang zijn in aan het eind van de planperiode, dat wil zeggen dat minimaal 25% van de wateren op de legger staan, die niet per 1-1-2005 al opgenomen zijn.
- B71. De waterschappen hebben, samen met de gemeenten, de waterbergingstoets voor WB21 uitgevoerd vóór juli 2005.
- B72. De waterschappen ondernemen samen met de gemeenten acties om het stedelijk gebied 'WB21-proof' te maken en rapporteren over de voortgang.

Prestaties gemeenten:

- B73. De gemeenten werken mee aan de waterbergingstoets voor juli 2005.
- B74. De gemeenten stellen voor 1-5-2006 gemeentelijke waterplannen op in samenwerking met de waterschappen (incl. wateroverlast, basisinspanning riolering, optimalisaties waterketen en grondwaterproblematiek), voorzover dit vanuit oogpunt van tenminste de wateroverlastproblematiek noodzakelijk wordt gevonden. Hierbij wordt rekening gehouden met de ruimteclaim voor waterbeheer en met de samenhang met de betreffende stroomgebiedsvisie.
- B75. De beslissing of een waterplan nodig is ligt bij de gemeente en het betreffende waterschap. De maatregelen om het watersysteem op orde te brengen moeten, ook als er geen waterplan wordt opgesteld, tijdig uitgevoerd worden.
- B76. De gemeenten gebruiken de afkoppelbeslisboom.
- F11. De gemeenten beheren de infiltratievoorzieningen zodat grondwater beschermd wordt.
- F12. De gemeenten koppelen in totaal af vóór 1-1-2009 (streefgetal):
 - GT VII: 2,5% (= ca. 350 ha, stedelijk gebied incl. bedrijventerreinen)
 - GT I-VI: 1% (= ca. 290 ha, stedelijk gebied incl. bedrijventerreinen)
- In Actiegebieden:
 - GT VII: 5% (= ca. 150 ha, stedelijk gebied incl. bedrijventerreinen)
 - GT I-VI: 2,5% (= ca. 175 ha, stedelijk gebied incl. bedr. terreinen)
- F13. Daarbij wordt gezocht naar de locaties waar afkoppelen het hoogste rendement heeft voor de waterkwaliteit, de ontlasting van de RWZI en de verdrogingsbestrijding
- F14. Gemeenten benutten rioolrenovaties om het waterketenbeheer te verduurzamen.
- F15. Nieuw stedelijk gebied wordt 'niet aangekoppeld', dwz regenwater komt niet in het riool als de kwaliteit van het afstromende regenwater in relatie tot het ontvangende water dit toelaat.

2.1.4. Voor 1-1-2009: knelpunten voor bereikbaarheid van kernen door inundatie in bergingsgebieden worden aangepakt

Toelichting

Indien een regionaal waterbergingsgebied inundeert, kunnen bepaalde lokale wegen onderstromen. Hierdoor kan de bereikbaarheid van kernen bemoeilijkt worden. In de planperiode moet dit in beeld gebracht worden en moeten de urgentste gevallen worden opgelost.

Prestaties provincie:

- B77. Voor 1-1-2009 meest urgente situaties voor de provinciale wegen aangepakt en wordt toezicht gehouden op de aanpak van de overige wegbeheerders en de inzet van de waterschappen.

Prestaties waterschappen:

- B78. In samenspraak met wegbeheerders: 2006 lokale knelpunten in beeld.
- F16. Voor 1-1-2009 meest urgente situaties aangepakt.

Prestaties gemeenten:

- F17. Voor 1-1-2009 meest urgente situaties aangepakt voor overige wegen.

2.1.5. Beleid bij extreme droogte

Prestatie Provincie

- B79. Afsprakenkader wordt op basis van het beleid uit deel I, §2.7 van dit plan verder uitgewerkt in samenwerking met rijkswaterstaat en de waterschappen voor 1-5-2006.

2.2. Resultaat 2015: Er is geen grondwateroverlast meer in stedelijke gebieden

Volgens het Nationaal Bestuursakkoord Water moet in 2015 het watersysteem op orde zijn. Dit betekent voor het stedelijk gebied dat er geen grondwateroverlast meer mag voorkomen.

De Commissie Integraal Waterbeheer heeft een voorstel gedaan hoe de problematiek van grondwateroverlast aan te pakken. Voor elke betrokken partij, burger, gemeente, waterschap, drinkwaterbedrijf, provincie en rijk is aangegeven welke rol zij spelen. De provincie onderschrijft deze zienswijze. Zie deel I, §2.3.4. Op dit moment is er nog geen regeling voor de financiering van de (gemeentelijke) zorgplicht voor de stedelijke grondwateropgave. Voorlopig moet voor elk geval afzonderlijk financiering gezocht worden.

Het gemeentelijk waterplan kan als kader dienen voor de aanpak van grondwateroverlast binnen stedelijk gebied. Volgens het Nationaal Bestuursakkoord Water is (grond)wateroverlast een van de redenen voor het opstellen van een waterplan.

In de planperiode wordt de meest urgente grondwateroverlast opgelost en wordt nieuwe overlast voorkomen.

2.2.1. Voor 1-1-2009 de meest urgente grondwateroverlast is opgelost

Toelichting

Om de grondwateroverlast op te lossen moet begonnen worden met het in beeld brengen van de bestaande grondwateroverlast en het maken van een Plan van Aanpak om die problemen op te lossen (maatregelen in watersysteem of bouwkundige maatregelen).

Prestaties provincie:

- B80. Check of gemeenten in juli 2005 de inventarisatie van de grondwateroverlast hebben uitgevoerd.
- B81. Handreiking opstellen in de eerste helft van 2005 voor het vaststellen van het onderscheid urgente/niet-urgente grondwateroverlast. Deze handreiking beschikbaar stellen aan de gemeenten voor de inventarisatie die de gemeenten moeten uitvoeren.

Prestaties gemeenten:

- B82. Gemeenten hebben inventarisatie gereed in juli 2005, inclusief onderscheid urgente / niet urgente grondwateroverlast.
- B83. Niet urgente situaties: Plan van Aanpak gereed vóór 1-1-2009.
- F18. situaties met (urgente) grondwateroverlast zijn opgelost voor 1-1-2009.

2.2.2. Voor 1-1-2009 in bestaand stedelijk gebied (vooral in de fluctuatiezone) wordt nieuwe overlast voorkomen

Toelichting

Vooral in de fluctuatiezone rondom de Veluwe stuwwal kan in de toekomst nieuwe grondwateroverlast ontstaan. In bestaand stedelijk gebied moet hierop geanticipeerd worden om problemen in de toekomst te voorkomen.

De provincie zal met behulp van verschillende communicatievormen zorgen voor bewustwording bij gemeenten en waterschappen dat grondwateroverlast aandacht verdient, nu en in de toekomst. De provincie zal aangeven welke gebieden in de toekomst (klimaatverandering) met grondwateroverlast te maken kunnen krijgen.

Bij het stoppen van permanente drink- of industriewateronttrekkingen kan grondwateroverlast gaan optreden. De provincie volgt ook hier het CIW-advies, echter met dien verstande dat de provincie als grondwatervergunningverlener in dit soort gevallen wel een bepaalde verantwoordelijkheid heeft.

Prestaties provincie:

- B84. Gemeenten bewust maken van de toekomstige risico's van hogere grondwaterstanden, vooral in de fluctuatiezone (Plan van Aanpak in 2008).
- B85. De provincie zal mensen en middelen inzetten voor de inschatting van de te verwachten problemen. Mee betalen aan onderzoek en leveren van expertise bij inschatting van de problemen. Grondwateronderzoek wordt dan betaald uit grondwaterheffingsfonds. Het resultaat van dit grondwateronderzoek is een kaart met daarop aangegeven de gebieden en de verwachte grondwaterstijgingen bij reductie of sluiten van een permanente onttrekking.

Prestaties waterschappen:

- B86. Het waterschap zal, samen met de provincie, met behulp van verschillende communicatievormen zorgen voor bewustwording bij gemeenten dat grondwateroverlast aandacht verdient, nu en in de toekomst.
- F19. In gevallen waar dit nodig blijkt het oppervlaktewatersysteem aanpassen.

Prestaties gemeenten:

- B87. Gemeente zal een 'Plan van Aanpak voorkómen grondwateroverlast' opstellen, zonodig met het gemeentelijk waterplan als kader. In dit plan van aanpak worden de maatregelen benoemd, met bijbehorende uitvoerende instantie, die genomen moeten worden om voorbereid te zijn op toekomstige grondwateroverlast.

- F20. Om inzicht te krijgen in de grondwaterstanden en de risico's op het ontstaan van grondwateroverlast richten de gemeenten een grondwatermeetnet in. Voor de inrichting van dit meetnet kan gebruik gemaakt worden het provinciaal basismetnet. Aanvullend op dit meetnet is het van belang een slim, kosteneffectief meetnet op te zetten. Bij het opzetten van het meetnet kan gebruik gemaakt worden van provinciale expertise en expertise van de waterschappen.
- F21. Lekke riolering kan in geval van hoge grondwaterstanden een drainerende werking hebben en daarmee grondwateroverlast voorkomen. Op het moment dat de riolering vervangen wordt door een waterdichte riolering, zoals de riolering behoort te zijn, kan alsnog grondwateroverlast ontstaan. Om dergelijke problemen te voorkomen moeten voorzieningen worden getroffen, bijvoorbeeld aanleg van drainage.

2.3. Resultaat 2015: Vasthouden in Actiegebieden is maximaal benut

De waterschappen moeten in kader van WB21 een GGOR vaststellen. (zie kader GGOR, Deel I, §2.5.2)

De provincie richt zich in de planperiode op het samenhangend uitvoeren van maatregelen in de Actiegebieden. De GGOR-procedure is bij uitstek geschikt om deze samenhang te waarborgen.

2.3.1. Voor 1-1-2009: vasthouden en bergen in oppervlaktewatersysteem in Actiegebieden is gemaximaliseerd (speerpunt 2)

Toelichting

In de Actiegebieden wil de provincie in de planperiode de WB21 - 'trits' vasthouden – bergen - afvoeren optimaal zien ingevuld, ook wat betreft maatregelen voor vasthouden. Dat betekent: afkoppelen (en infiltreren) waar het kan, watergangen verbreden waar het nodig is voor de berging en verondiepen waar het nodig is voor de verdrogingsbestrijding. Afwenteling naar andere gebieden of naar de toekomst is niet acceptabel. De provincie moet krachtens het Nationaal Bestuursaccorder Water vóór 2005 een 'GGOR-kader' opstellen waarin de randvoorwaarden voor het GGOR-werkproces worden aangegeven. Dit GGOR-kader maakt onderdeel uit van het Derde Waterhuishoudingsplan. Grondwaterstandsgericht oppervlaktewaterbeheer is hierbij een belangrijk uitgangspunt (in verband met anticiperen op droge periodes). HEN-wateren vragen een eigen aanpak. De stroomsnelheid van het water is vaak relevant voor het ecosysteem. Maatregelen voor vasthouden en bergen in deze wateren dienen dan ook met verstand te worden ingezet.

Prestaties provincie:

- B88. Medefinanciering antiverdrogingsprojecten Samenwerking in IPO-verband met LNV bij de uitwerking van 'blauwe diensten'. Gelderland participeert in een tweetal pilotprojecten ('t Klooster en Ooijpolder). zie deel I, §5.6
- B89. Afspraak met waterschappen over prestatie 4
- B90. In samenwerking met LNV zal Gelderland bezien op welke wijze de verschillende financieringsbronnen voor 'blauwe diensten' zo klantvriendelijk mogelijk kunnen worden ingezet.
- B91. Regietaak afstemming maatregelen grondwater – oppervlaktewater in krimpgebieden grondwateronttrekking

Prestaties waterschappen:

- B92. Voor 1-5-2006 maatwerkplannen grondwaterstandsgericht oppervlaktewaterbeheer als procesresultaat van GGOR-traject; hierin vastgelegd prestaties voor verdrogingsbestrijding, beter vasthouden van water en verruimde berging o.m. door verbreden en verondiepen van watergangen.
- F22. Voor 1-1-2009 is 50% van de prestaties geleverd zoals die in de maatwerkplannen vastgelegd zijn. Waar van toepassing in combinatie met natte ecologische verbindingzones en/of natuurvriendelijke oevers.

3.1. Resultaat 2015: De grenswaarden voorwaterkwaliteit zijn bereikt (onderschreden)

Het gewenste streefniveau in de Actiegebieden wordt in de planperiode gerealiseerd. Buiten de Actiegebieden zijn de normen in 2015 gerealiseerd. Het gewenste streefniveau van de waterkwaliteit is gebaseerd op het generieke MTR-beleid van het Rijk. Speciale aandacht zal er zijn voor de in de Kaderrichtlijn Water opgenomen stoffen (zie bijlage deel II, bijlage 6 voor de lijst met probleemstoffen uit de Kaderrichtlijn Water). De nog vast te stellen kaderrichtlijnnormen zullen te zijner tijd de MTR-normen vervangen. De kaderrichtlijnnormen zullen vanaf 2009 gaan gelden. Dit geldt niet voor stikstof en fosfaat.

Zodra de ecologische doelen voor alle watertypen conform de Kaderrichtlijn Water zijn vastgesteld, zullen voor nutriënten gebiedsspecifieke normen worden afgeleid. Het realiseren van de gewenste waterkwaliteit is mede afhankelijk van het oppervlaktewaterregime. In de verschillende GGOR-gebiedsprocessen zal daarmee rekening gehouden moeten worden. In de planperiode moet de basisinspanning voor een flink deel gerealiseerd worden.

In de planperiode moet de basisinspanning voor een flink deel gerealiseerd worden. De waterkwaliteitsdoelstellingen zijn daarmee nog niet gehaald. Het vervolg is dan ook de benadering via het waterkwaliteitsspoor. Hierbij worden maatregelen in de riolering en maatregelen in het watersysteem overwogen. Een keuze zal gemaakt worden op grond van kostenefficiëntie. Daarom zullen gemeenten en waterschappen in de planperiode en daarna intensief samen moeten werken.

Wat betreft de aanpak van probleemstoffen wil de provincie een getrapte aanpak volgen. Eerst worden de nog resterende puntbronnen aangepakt. Op basis van goede monitoring kan dan bekeken worden voor welke probleemstoffen van de Kaderrichtlijn er nog normoverschrijdingen zijn en welke aanpak van diffuse bronnen dat nodig maakt.

3.1.1. Voor 1-1-2009: stedelijk gebied: basisinspanning riolering ligt op schema voor 2010

Toelichting

De basisinspanning (emissiespoor) moet vóór 1-1-2006 gerealiseerd zijn (de gemeenten moeten de vuiluitwerp door riooloverstorten met 50% reduceren). Als dit gerealiseerd wordt met duurzame oplossingen zoals afkoppelen, is uitstel tot 2010 mogelijk (basisinspanning 'plus'). Hiervoor is wel een afspraak met het waterschap noodzakelijk, inclusief een plan van aanpak hoe de basisinspanning 'plus' te realiseren per 2010.

Circa 50 % van de Gelderse gemeenten haalt de eerder genoemde datum niet en is daarmee aangewezen op een overeenkomst over het temporiseren van de basisinspanning met uitvoering van duurzame maatregelen.

Na voltooiing van de basisinspanning moet het waterkwaliteitsspoor worden vormgegeven.

Prestatie provincie:

- B93. In opdracht van de provincie wordt de stand van zaken van de basisinspanning geïnventariseerd. Eerstvolgend ijkmoment is eind 2005. Om de voortgang in 2008 te kunnen monitoren ligt in 2007 een tweede ijkmoment met overzicht stand van zaken en zo nodig actualisatie van plan van aanpak.

Prestaties waterschappen:

- B94. gebruik wettelijke bevoegdheden indien gemeenten niet tot afspraken realisatie basisinspanning komen.
- B95. In vervolg op/parallel aan de basisinspanning overstappen op het waterkwaliteitsspoor (immissiespoor). Verkrijgen inzicht in kwaliteit oppervlaktewater in stedelijk gebied, te beginnen in kernen in HEN- en SED stroomgebieden door waterschappen en provincie aan de hand van de meest risicovolle parameters uit de stoffenlijst van de Kaderrichtlijn (Deel III, bijlage 6).

Prestaties gemeenten:

- B96. Medewerking ijkmoment basisinspanning 2005.
- B97. Medewerking ijkmoment basisinspanning 2007.
- F23. Realiseren basisinspanning ligt op schema voor 2005 resp 2010, reductie vuiluitwerp ligt op schema.

3.1.2. Voor 1-1-2009: Stedelijk gebied: uitlogende bouwmaterialen teruggedrongen

Toelichting

Uitlogende bouwmaterialen belasten vooral het oppervlaktewater en waterbodems in stedelijk gebied. Daarnaast hopen zich zware metalen op in slib door riooloverstorten. Dit slib is dan bij baggerwerkzaamheden moeilijker af te zetten of moet worden gestort. Dit leidt tot hogere kosten voor het onderhoud van watergangen.

Uitlogende bouwmaterialen belasten ook infiltratievoorzieningen. Ook het beheer van infiltratievoorzieningen moet dan vaker. Er wordt momenteel gewerkt aan een Europese richtlijn over emissies van producten en bouwmaterialen in het algemeen.

In de planperiode zijn de beoogde resultaten:

- Inzicht in huidige kennisniveau van gemeenten en woningbouw coöperaties over het onderwerp en de alternatieven
- Inzicht in de huidige knelpunten water en waterbodemkwaliteit door verontreiniging met bouwmaterialen in Gelderland.
- Inzicht in beslismomenten over keuze materialen in 3 voorbeeldprojecten.
- Gedeelde kennis via communicatietraject en workshops.

Prestaties provincie:

- B98. Toezicht op beleid waterschappen bij lozingsvergunningen op oppervlaktewater.
- B99. Via regioteam Schoon Gelders Water een voorbeeldproject bouwmaterialen gericht op gemeenten en woningbouwcoöperaties ondersteunen.

Prestaties waterschappen:

- B100. Beleid opnemen over lozingsvergunningen in waterbeheersplan en/of emissiebeheersplan.
- B101. In stedelijke knelpuntgebieden (regioteamproject) en in Actiegebieden nemen de waterschappen extra afspraken/voorschriften op in lozings- en aansluitvergunningen.

Prestaties gemeenten:

- B102. Beleid bouwmetalen in nieuwbouw en renovatieprojecten opnemen in waterplannen.
- B103. Beleid over pesticidengebruik opnemen in waterplannen.
- F24. Uitlogingsproblematiek meenemen in beheer infiltratie voorzieningen.

Prestatie Rijkswaterstaat:

- B104. Via regioteam Schoon Gelders Water een voorbeeldproject bouwmetalen gericht op gemeenten en woningbouwcoöperaties trekken.

3.1.3. Voor 1-1-2009: stedelijk gebied: gifvrij en gifarm groenbeheer en onkruidbestrijding op verhardingen

Toelichting

Een aantal gemeenten gebruikt nog chemische middelen bij het groenbeheer en de onkruidbestrijding. Meestal gaat het om glyfosaat. Bij onkruidbestrijding op verharding wordt 5% van het Nederlandse glyfosaat gebruikt. De rest wordt in de landbouw gebruikt. Echter de belasting van het oppervlaktewater wordt voor 95% veroorzaakt door glyfosaat, gebruikt op verhardingen. Zomerse regenbuien zorgen, dat het glyfosaat via riooloverstorten en oppervlakkige afstroming in het oppervlaktewater belandt.

De provincie is bezorgd over de recente toename van het gebruik van chemische middelen, na een aanvankelijke daling en wil deze trend ombuigen. Vooral het beheer van verhardingen is hier van belang.

Prestatie provincie:

- B105. (Zie Gelders Milieuplan-wijziging 3.10)

Prestaties waterschappen:

- B106. Voor reeds gifvrije gemeenten/organisaties zullen de waterschappen in Gelderland ten minste 5 trajecten voor milieukeur ondersteunen.
- B107. Voor overige gemeenten wordt een reductiedoelstelling van pesticidengebruik gekoppeld aan afkoppelprojecten en door het uitvoeren van projecten gericht op informatie-uitwisseling en stimulering.
- B108. Waterschappen helpen de provincie bij minimaal 5 gemeentelijke milieukeurtrajecten
- F25. Waterschappen nemen beleid over stimulering en inzet van lozings- en aansluitvergunningen ten aanzien van gifvrij beheer op in waterbeheersplannen en emissiebeheersplannen.

Prestaties gemeenten:

- B109. Besluit tot 5 certificeringen bestuurlijk geaccordeerd en financieel geregeld voor 2006 en in 2008 behaald.
- B110. Alle Gelderse gemeenten geven aan het waterschap inzicht in hun gebruik van chemische middelen in kg per hectare stedelijk gebied per jaar.

3.1.4 Voor 1-1-2009: Procesresultaten waterkwaliteit krachtens de Kaderrichtlijn Water

Toelichting

In samenwerking met de waterschappen zal de provincie krachtens de Kaderrichtlijn Water ecologische kwaliteitsdoelstellingen vastleggen voor de Gelderse waterlichamen. De doelen voor de natuurlijke wateren zijn al in 2004 uitgewerkt. Voor de sterk veranderde en kunstmatige wateren moeten deze doelen in de planperiode worden vastgesteld. Voor de HEN en SED-wateren is dit al goeddeels gebeurd middels de Waterwijzers, voor de overige wateren bestaan nog geen doelstellingen.

Prestaties provincie:

- B111. De provincie keurt de doelen voor de kunstmatige en sterk veranderde wateren in Gelderland in nauwe samenwerking met de waterschappen.
- B112. Nader invullen doelstellingen voor het oppervlaktewater. Voor HEN en SED is dit voor een groot deel al gebeurd (zie de provinciale Waterwijzers). Voor de overige wateren moet dit nog gebeuren.

Prestatie waterschappen:

- B113. In 2008 vaststellen van doelstellingen voor de kunstmatige en sterk veranderde wateren in Gelderland. De natuurlijke wateren zijn in 2004 landelijk uitgewerkt.

3.2. Resultaat 2015: De waterkwaliteit in Actiegebieden voldoet aan gebiedsgerichte eisen

3.2.1. Voor 1-1-2009: oppervlaktewaterkwaliteit in kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden

Toelichting

Het beleid voor de oppervlaktewaterkwaliteit in deze gebieden wijkt niet af van het generieke beleid voor Gelderland. Wel dient er met aandacht gekeken te worden naar enkele kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden, waar verontreinigd afstromend regenwater mogelijk een risico vormt.

Prestatie provincie:

- F26. bestaande wegen die door kwetsbare Grondwaterbeschermingsgebieden lopen worden aangepakt vanwege verontreinigende runoff indien nodig.

Prestatie gemeenten:

- F27. bestaande wegen die door kwetsbare Grondwaterbeschermingsgebieden lopen worden aangepakt vanwege verontreinigende runoff indien nodig.

3.2.2. Voor 1-1-2009: binnen de Actiegebieden met HEN-wateren zijn de resterende riooloverstorten gesaneerd.

Toelichting

Veel wateren in de Actiegebieden zijn aangemerkt als ecologisch zeer waardevol (de zogenaamde HEN-wateren). De natuurwaarden in deze wateren hangen niet alleen samen met de vorm van het stroombed of stand en stroming van het water, maar zeker ook met de waterkwaliteit. Een belangrijk deel van de HEN-wateren is reeds morfologisch hersteld. Nu komt het erop aan ook de waterkwaliteit op orde te brengen. Voor een deel gaat het hier om het terugdringen van diffuse bronnen maar voor een ander deel om het saneren van riooloverstorten. De provinciale ambitie is om de (tien) riooloverstorten die HEN-wateren in Gelderland nog belasten, in de planperiode te verwijderen.

Voor HEN-wateren geldt:

- De meest effectieve maatregelen in het stedelijk waterbeheer zijn toegepast voor de meest urgente HEN-wateren (afkoppelen e.d.)
- Alle riooloverstorten op HEN-wateren en in hun toestroomgebieden zijn geamoveerd. Bij onevenredig hoge kosten zijn alternatieve maatregelen uitgevoerd.
- Het gewenste streefniveau is met uitzondering van stikstof en fosfaat gerealiseerd; de stikstofbelasting is met 50% afgenomen ten opzichte van 2003.

-
- nadat duidelijkheid is gegeven over planschade middels bestemmingsplanvoorschriften bescherming rondom HEN-wateren regelen in 50-meterzones langs de Henwateren en in 10-meterzones rondom toevoerende watergangen zijn gevrijwaard van sterk milieubelastende teelten.

Voor SED wateren geldt:

- Voor enkele SED-wateren / gebieden zijn waterkwaliteitsspoorplannen opgesteld en uitgevoerd.

Prestatie provincie:

- B114. ondersteuning maatwerkplan en regie bij sleutelproject 'Saneren HEN-overstorten gemeente Epe'.

Prestaties waterschappen:

- B115. Medewerking verlenen aan pilot blauwe diensten.
- B116. In 2005 actief meedenken over de mogelijkheden voor blauwe diensten.
- B117. 1-5-2006 Gemeenten en waterschappen dienen een maatwerkplan in voor het saneren van riooloverstorten op HEN-wateren. Onderdeel van het maatwerkplan is een beoordeling van de meest urgente gevallen en de meest kansrijke opties voor sanering en herstel van de betrokken HEN-wateren.
- F28. SED: per waterschap 2 waterkwaliteitsspoorplannen voor samenhangende gebieden opgesteld voor 2006 en uitgevoerd voor 1-1-2009.
- B118. De waterschappen geven inzicht welke lokale probleemstoffen er zijn en in hoeverre deze van over de grens komen (dit speelt met name bij de Winterswijkse beken).

Prestaties gemeenten:

- B119. 1-5-2006 Gemeenten en waterschappen dienen een maatwerkplan in voor het saneren van riooloverstorten op HEN-wateren. Onderdeel van het maatwerkplan is een beoordeling van de meest urgente gevallen en de meest kansrijke opties in stedelijk waterbeheer voor sanering en herstel van de betrokken HEN-wateren.
- F29. 1-1-2009 de overstorten op HEN wateren zijn verwijderd
- F30. er wordt afgekoppeld in Actiegebieden daar waar dat rendement heeft voor HEN-wateren en/of verdrogingsbestrijding.
- F31. uitvoeren op SED-wateren twee waterkwaliteitsspoorplannen per waterschap.

3.2.3. Voor 1-1-2009: Verbetering waterkwaliteit Bommelerwaard

Toelichting

Voor 1-1-2009 binnen Actiegebied Bommelerwaard geen extra belasting op de waterkwaliteit door glastuinbouw. Ook als het areaal glas groeit mag de belasting niet toenemen. Volgens het LaMi-convenant moet de belasting in 2012 maximaal 5% zijn van de belasting in 2000. Nieuwe glastuinbouw wordt duurzaam ecologisch en milieutechnisch ingericht.

Voor 1-1-2009 stedelijk gebied: inzicht in effect overstorten in toestroomgebieden. De waterkwaliteit in toestroomgebieden voor drinkwaterproductie uit oppervlaktewater zou moeten voldoen aan het Infiltratiebesluit bodembescherming. Hiervoor is inzicht noodzakelijk in het aandeel dat de overstorten uit gemengde stelsels hebben op de waterkwaliteit.

Prestaties provincie:

- B120. Uitvoering geven aan GMP top 10 project Bommelerwaard, onderdeel gifvrij.
Bereidheid creëren bij gemeenten, DZH en waterschap voor deelname en bijdrage aan het project.
- F32. plan vastgesteld en uitvoering gestart.

Prestaties waterschappen:

- B121. Participatiebesluit, met in later stadium bijbehorende financiën.
- B122. Instemmen met prestatieafpraak in 2005
- F31. Meewerken in uitwerking en uitvoering van GMP-project.
- F32. Via monitoring het inzicht verkrijgen in de waterkwaliteit en de oorzaken van vervuiling vóór 1-5-2006.

Prestaties gemeenten:

- B123. Instemmen met prestatieafpraak in 2005.
- B124. Voor monitoring door waterschap inzicht geven in werking riolering vóór 1-5-2006.
- F33. Participatie in project en bij uitvoering. Mogelijk bouwvoorschriften voor glastuinbouw.

Prestaties Drinkwaterbedrijf Zuid Holland:

- B125. DWZH neemt deel in een convenant met prestatieafpraak voor realisatie doelen.

3.3. Resultaat 2015: De wateren die zijn aangewezen als zwemwater, hebben een voldoende (aanvaardbare) waterkwaliteit

De wateren die zijn aangewezen als zwemwater, hebben een voldoende (aanvaardbare) waterkwaliteit zoals geformuleerd in nationale wetgeving (Whvbn en Wvo) en voldoen zo veel als mogelijk is aan de criteria voor een goede kwaliteit ingevolge de Europese zwemwaterrichtlijn.

3.3.1 Voor 1-1-2009: De wateren die zijn aangewezen als zwemwater, hebben overwegend een voldoende (aanvaardbare) waterkwaliteit zoals geformuleerd in nationale wetgeving (Whvbn en Wvo)

Toelichting

Het contact met het water geeft zo min mogelijk risico's voor de gezondheid van baders. Als er sprake is van een noemenswaardig risico voor de gezondheid of de veiligheid van baders, hetgeen blijkt uit het waterkwaliteitsonderzoek en/of uit klachten van baders, wordt het publiek van de risico's op de hoogte gesteld en wordt het zwemmen tijdelijk verboden als dit noodzakelijk is.

Voor een aantal wateren wordt in bijlage 8 aangegeven dat toekenning van de functie zwemwater in de planperiode wordt overwogen. De provincie zal deze lijst in overleg met de waterkwaliteitsbeheerders zo nodig actualiseren. Met het oog op de afwegingen die moeten worden gemaakt bij het toekennen van de functie zwemwater bij een eerstvolgende mogelijkheid, zullen de waterkwaliteitsbeheerders de kwaliteit van de wateren die op deze lijst voorkomen monitoren en overigens de bronnen in beeld brengen die de waterkwaliteit negatief kunnen beïnvloeden.

Bij de wateren waarvan de functie zwemwater is komen te vervallen vanwege een te gering aantal zwemmers, waar geen sprake is van inrichting gericht op het zwemmen en waar geen sprake is van een bedrijfsmatige exploitatie, zal de provincie het publiek er van in kennis stellen dat er niet langer sprake is van zwemwater.

Bij de wateren waarvan de functie zwemwater is komen te vervallen, dan wel waar de functie niet aan wordt toegekend en waar wel sprake is van inrichting gericht op het zwemmen en van een bedrijfsmatige exploitatie, zal de provincie er bij de houder van de zweminrichting op aandringen om het monitoren van de zwemwaterkwaliteit op zich te nemen. Zodoende kan de gezondheid van de bezoekers toch worden beschermd. Zo nodig zal de provincie zelf steekmonsters van het water laten nemen om de gezondheid van de zwemmers te beschermen. Als de kwaliteit van een zwemwater onvoldoende is, zal de kwaliteitsbeheerder maatregelen nemen om de kwaliteit te herstellen. Het betreft de maatregelen die gerekend mogen worden tot de taak van de kwaliteitsbeheerder. Voor (een bijdrage in) herstelmaatregelen zal ook worden gekeken naar de eigenaar (recreatief)beheerder en diens belangen. De waterkwaliteitsbeheerder zal zo nodig aantonen dat het niet mogelijk is om binnen redelijke termijn de vereiste waterkwaliteit te bereiken, met gebruikmaking van de ter beschikking staande instrumenten en middelen. Indien herstel naar alle redelijkheid niet mogelijk is, zal het laten vervallen van de functie zwemwater bij de eerstvolgende mogelijkheid worden overwogen.

Voor (herstel)maatregelen met betrekking tot de veiligheid van een zwemwater is de houder van de badinrichting, de recreatief beheerder of de eigenaar in beeld. De waterkwaliteitsbeheerder zet zich overigens zo veel als mogelijk is in om naast het wettelijk verplichte meetprogramma, ook andere bemonsteringen en metingen uit te voeren met het oog op nadelige gevolgen voor de gezondheid van baders voortkomend uit contact met het water. Daarmee wordt onder andere bedoeld op het voorkomen van cyanobacteriën en zwemmersjeuk.

Prestaties provincie:

- B126. Toetsen van de kwaliteit van het zwemwater, klachten in behandeling nemen en instellen van een zwemverbod (of sluiting van een badinrichting) bij onvoldoende kwaliteit of grote gezondheidsrisico's en het publiek informeren over de risico's.
- B127. Bijhouden van een inventarisatielijst van zwemwateren.
- B128. Het publiek informeren over de plaatsen waar gezwommen kan worden (via folders, internet en bebording).
- B129. Instellen zwemverboden (sluiting badinrichtingen) als de risico's daar aanleiding toe geven.

Prestaties waterschappen:

- B130. Opnemen van wateren met de functie zwemwater in de beheersplannen en voor deze wateren aangeven wat de inspanningen zijn die worden verricht om de waterkwaliteit te monitoren, de kwaliteit te beheren en overigens inspanningen te verrichten om risico's voor de gezondheid van baders in beeld te brengen voor zover deze risico's voortkomen uit contact met het water.
- F34. Monitoren van de waterkwaliteit van zwemplassen met de functie zwemwater en waterkwaliteitsbeheer voeren gericht op behoud van een

voldoende (aanvaardbare) waterkwaliteit zoals geformuleerd in nationale wetgeving (Whvbz en Wvo) .

- F35. Voor zwembaden waarbij is aangegeven dat de functie zwembad wordt overwogen en die volgens de inventarisatielijst van de provincie worden gebruikt als zwembad, wordt de waterkwaliteit gecontroleerd en worden overigens de beheerstaken uitgevoerd voor zover dit in redelijkheid mag worden verwacht.
- F36. Naast het wettelijk verplichte monitoren van de waterkwaliteit, worden zo nodig bemonsteringen en metingen uitgevoerd om de risico's voor de gezondheid van baders in beeld te brengen voor zover deze risico's voortkomen uit contact met het water (o.a. cyanobacteriën en zwemmersjeuk).
- F37. Monitoren van de waterkwaliteit van zwembaden die voorkomen op de inventarisatielijst van de provincie, met het oog op afweging van functietoekenning bij een eerstvolgende gelegenheid.
- F38. Als de kwaliteit van een zwembad onvoldoende is, zal de kwaliteitsbeheerder maatregelen nemen om de kwaliteit te herstellen. Het betreft de maatregelen die gerekend mogen worden tot de taak van de kwaliteitsbeheerder. Voor (een bijdrage in) herstelmaatregelen zal ook worden gekeken naar de eigenaar (recreatief)beheerder en diens belangen.

Prestatie recreatief beheerder:

- F39. Uitvoeren van maatregelen die nodig zijn met het oog op de veiligheid van baders voor zover deze kunnen worden beschouwd als taak van de recreatief beheerder (egaliteit waterbodem, obstakels onderwater e.d.)

4.1. Resultaat 2015: natte landnatuur en waternatuur is Gelderland breed beschermd.

Handhaving buiten de Actiegebieden vindt plaats conform het stand-still principe. Bescherming en handhaving binnen de Actiegebieden is gericht op het natuurdoel.

In deel I van dit plan is aangegeven dat de provincie alle natte landnatuur en waternatuur binnen de Actiegebieden wil herstellen (c.q. nieuwe natuur wil ontwikkelen). Natuur buiten de Actiegebieden wordt beschermd, maar de provincie streeft hier zelf geen herstel na vóór 2015. Het 'stand still' principe is hier leidraad voor toezicht en handhaving. De waterhuishouding mag niet aangepast worden als de bestaande natuur daar schade van ondervindt; veranderingen met impact op het watersysteem moeten een verbetering voor de beoogde natuurfunctie inhouden. Investeren in herstel van de natuur is niet zinnig zonder afdoende planologische bescherming tegen ongewenste ontwikkelingen. De provincie neemt de te beschermen natuur op in het streekplan en op basis daarvan kunnen de gemeenten binnen de planperiode hun bestemmingsplannen aanpassen.

Tegelijk verwacht de provincie van de waterschappen dat ook zij een bijdrage aan de bescherming leveren (bijvoorbeeld door aanpassing van de keur met het oog op activiteiten die grondwaterstanden en stromingen negatief beïnvloeden zoals drainage en onderbemaling) en -in de Actiegebieden- het herstel van hydrologische randvoorwaarden voor de beoogde natuur ter hand nemen.

In deel I, §2.3.3 (functie natte natuur) en in deel I, §2.5.1 (ruimtelijke doorwerking) staan de condities en uitgangspunten voor de planologische bescherming beschreven.

4.1.1 Voor 1-1-2009: natte landnatuur en HEN – en SED-wateren worden planologisch beschermd

toelichting

De EHS bevat delen met natte natuur. Voor deze gebieden is waar relevant een hydrologische invloedzone vastgesteld. Deze zone moet volgens de provincie ook planologisch verankerd worden om de natuur goed te kunnen beschermen. Voorzover dat nog niet gebeurd is moet alle concreet begrensde natte natuur vóór 1-1-2008 planologisch beschermd zijn door middel van gemeentelijke bestemmingsplanherzieningen en waar nodig door aanpassingen aan keur (drainage) van de waterschappen. Hierbij is het onderscheid tussen 'natte' en 'droge' natuur van belang om de juiste hydrologische bescherming te kunnen realiseren.

De provincie zal nauw toezicht houden op deze herzieningen en aanpassingen, vooral wat betreft de bescherming van natte natuur in de Actiegebieden.

De bescherming strekt zich ook uit over de hydrologische invloedzones ('2-lambdazone'), de 50-meterzones bij HEN-wateren en de 10-meterzones rondom toestromende wateren, over de natte delen van natuurparels en over de overige natuur voorzover die voor meer dan de helft binnen de EHS ligt.

De provincie kan haar aanwijzingsbevoegdheid benutten indien zij dat nodig acht voor het realiseren van het beleid (zie deel I, §2.3.3).

Prestaties provincie:

- B131. De provincie zal in 2005 gemeenten benaderen met een nadrukkelijk verzoek bestemmingsplannen aan te passen. Dit voorzover (natte) natuur niet al in bestemmingsplannen is opgenomen en aldus beschermd.
- B132. De provincie houdt toezicht op de bestemmingsplanherzieningen voor bescherming van de natte natuur en hun beschermingszones. IJkmoment in 2006. Beschermingszones vormen een dubbelfunctie met de functie landbouw. Zie deel I, §2.3.2
- B133. De provincie zal in 2005 nagaan waar in Gelderland grondwateronttrekkingen voor beregening in hydrologische beïnvloedingsgebieden van natte natuur heroverwogen moeten worden en het of beleid en regelgeving hieromtrent moet worden aangepast.
- B134. Vaststelling van het streekplan met planologische bescherming van de zones rondom HEN-wateren. Deze wateren zijn opgenomen in de groenblauwe zone, die gevrijwaard wordt van verstedelijking.
- B135. In overleg met de waterschappen bezien of en voor welke stagnante wateren een actualisering van de functietoekenning gewenst is in 2008.

Prestatie waterschappen:

- B137. De waterschappen passen voor de hydrologische beïnvloedingszones hun keur aan wat betreft drainage en onderbemalingen. Nieuwe drainage mag niet lozen op HEN-wateren.

Prestaties gemeenten:

- B138. concreet begrensde natte natuur is planologisch verankerd voor 1-1-2008. De gemeenten maken of herzien daartoe hun bestemmingsplan buitengebied waarin planvoorschriften (waaronder aanlegvergunningen) zijn opgenomen gericht op de bescherming van de in deze bestemmingsplanherzieningen opgenomen natte natuurgebieden; inclusief voor de bijbehorende hydrologische beïnvloedingszones (2-lambda). Bij dit alles wordt rekening gehouden met herziening EHS zoals in streekplan zal worden vastgesteld. Beschermingszones voor HEN-wateren (50m aan weerszijden van HEN-water, 10m aan weerszijden van toestromende wateren) tegen verdroging en bedreigend grondgebruik met zware milieudruk worden eveneens in bestemmingsplannen opgenomen.
- B139. Medewerking aan ijkmoment 2006.

4.2. Resultaat 2015: De natte landnatuur en de HEN en SED wateren in Actiegebieden zijn ecologisch hersteld

- Beekherstelprojecten ten behoeve van HEN-wateren zijn gereed. Herinrichting conform Waterwijzers; bij sprengenbeken is daarbovenop veel aandacht voor cultuurhistorische waarden en de daarvan afhankelijke natuurwaarden zoals bij spatzones van watermolens.
- De overige milieurandvoorwaarden (ex Gelders Milieuplan, ex Gebiedsplannen Natuur en Landschap etc) zijn ook gerealiseerd.
- De projecten voor de SED-wateren zijn uitgevoerd. Voor de overige wateren (niet zijnde HEN- of SED-wateren of buiten de Actiegebieden gelegen wateren) wordt het herstel na 2015 gerealiseerd. Hiervoor is uitstel nodig conform de vereisten van de Europese Kaderrichtlijn Water.
- Waterkwantiteit op de Veluwe op orde in 2015, waterkwantiteit op Oost-Nederlands Plateau op orde na 2015.

- Vaststellen maatregelen in GGOR-traject
- De gehalten van stikstof en fosfaat zijn met 50% gedaald ten opzichte van de gehalten in 2003. Effectgerichte maatregelen als bufferzones en moeraszones zullen vooral effectief zijn bij lage afvoer van water. De doelstelling geldt voor deze situaties, omdat met het huidige mestbeleid en zelfs met bovenwettelijke brongerichte maatregelen de algehele belasting van stroomgebieden met stikstof en fosfaat hoog zal blijven. In natte situaties met veel afvoer zal de uit- en afspoeling van deze stoffen naar het oppervlaktewater hoog blijven.

De provincie streeft naar natuurwaarden gerelateerd aan de cultuurhistorische situatie. Hierbij gaat het om het zoeken naar de balans tussen de cultuurhistorische referentieperiode en de ecologische ontwikkeling die zich sinds de referentieperiode heeft voorgedaan. Bijvoorbeeld watervallen hebben spatzones waar waardevolle mossen groeien. Dit vraagt om zorgvuldig en kleinschalig herstel zowel cultuurhistorisch als ecologisch. De ontwikkeling van bosvegetatie langs de sprengen hebben gezorgd voor beschaduwde en relatief koude wateren die ook voor waardevolle soorten zoals bepaalde zeldzame bronplattwormen een milieuvoorwaarde zijn (bronnilieus).

Bij het herstellen van cultuurhistorie en natuurwaarden in sprengen, stuwwalbeken en laaglandbeken dient erop gelet te worden dat beide waarden profiteren van de ingreep. De ecologische referentie dient lokaal bepaald te worden; het realiseren van ecologische verbindingen is hooguit secundair. Elke oplossing moet maatwerk zijn.

De provincie maakt een gebiedsgewijs onderscheid voor hersteldoelen. Voor sommige beken ligt het primaat bij de ecologie, bij anderen bij de cultuurhistorie. In een aantal bijzondere situaties is de verwevenheid groot. In deze gevallen moet het herstel beide functies, cultuur en ecologie, dienen.

Verder is aansluiting bij de streekeigenheid van het landschap een aandachtspunt. De provincie zal bij het toetsen van beheers- en onderhoudsplannen voor deze beken bijzondere aandacht besteden aan de voorstellen.

4.2.1. Voor 1-1-2009: 50% van de natte natuurparels zijn hersteld; de hydrologische beïnvloedingsgebieden rond de voor 1-1-2009 te herstellen natte natuur zijn waterhuishoudkundig aangepast aan natuur

Toelichting

De provincie wil dat in de planperiode de natte natuur hersteld wordt. Een effectieve aanpak de ontwikkeling van natte natuur, vraagt om een stroomgebiedbenadering. De waterschappen staan voor de opgave om deze in te vullen zodat de gestelde doelen worden gehaald.

De voornaamste opgave is procesmatig: de belangentegenstelling in het landelijk gebied tussen ruimte voor landbouw en ruimte voor natuur. De provincie gaat voor deze opgave de 'Ladder van Keereweer' hanteren¹. Vrijwilligheid bij vernatting blijft een belangrijk uitgangspunt maar is niet meer het eind van het verhaal. In een aantal gevallen (namelijk, bij de ontwikkeling van natte natuur in Actiegebieden) acht de provincie onvrijwillige vernatting geoorloofd.

Zie overigens het GGOR Kader (deel I, §2.5.2)

De waterschappen kunnen aan de slag met het herstel en de ontwikkeling van natte natuur op basis van het streekplan. Zij hoeven dus niet te wachten op de gemeentelijke bestemmingsplanprocedure. De provinciale regie is erop gericht beide processen gelijk op te laten gaan.

¹ De sporten op deze ladder zijn: beschermen – natuurdoeltype nogmaals beschouwen – natschade voorkomen – natschade ondervangen – vrijwillige afspraken over vernatting – onvrijwillig doorvoeren van vernattingsmaatregelen.

Ook moet gelet worden op de landelijke richtlijn dat de vogel- en habitatrictlijngebieden voor 2010 moeten zijn hersteld. Om natte natuur te herstellen dient in de omgeving van die gebieden de waterhuishouding te worden aangepakt, dat kan leiden tot vernatting van landbouwpercelen. De hydrologische beïnvloedingsgebieden zijn voor 1-1-2008 vastgelegd in de bestemmingsplannen. Hierbij wordt rekening gehouden met de eventuele wijzigingen in de EHS die in het streekplan worden vastgelegd.

Prestaties provincie:

- B140. 2005 De 'ladder van Keereweer' wordt met de betrokken belangenorganisatie (GLTO) als kader voor afspraken voor maatregelen in de (hydrologische beïnvloedingsgebieden en) vernattingszones overeengekomen.
- B141. blauwe diensten zie deel I, §5.6
- B142. Verlenen van financiële bijdragen aan projecten voor herstel verdroogde natte natuur. Regievoering in sleutelproject 'Empense- en Tondense Heide'.
- B143. De provincie houdt toezicht op de voortgang van het fysieke herstel door de waterschappen. IJkmoment in 2007.
- B144. De provincie zal in 2005 de Subsidieregeling verdrogingsbestrijding actualiseren en onderbrengen in één subsidieregeling voor het landelijk gebied van Gelderland.

Prestaties waterschappen:

- B145. stroomgebiedsgewijs vaststellen GGOR in Actiegebieden en opnemen in het beheersplan.
- B146. aanpassen keur zodat maatregelen die de grondwaterstand en stroming nadelig beïnvloeden - in relatie tot de te beschermen natuur - worden geweerd in het hydrologisch beïnvloedingsgebied. Hierbij rekening houden met herziening EHS zoals in streekplan zal worden geregeld. (v.b. drainage en onderbemaling). Dit is overigens ook aan de orde bij de HEN-wateren.
- B147. Voor 1-5-2006: maatwerkplan gemaakt, GGOR traject doorlopen voor de natte delen van natuurparels en hun beschermings- en vernattingszone.
- F40. Inrichten van vernattingszones op GGOR
- F41. 1-1-2009 per waterschap inrichten van 50% van de natte delen van natuurparels op GGOR.

4.2.2. Voor 1-1-2009: 30% van de HEN-wateren zijn hersteld / ontwikkeld.

Toelichting

- 30% van de (HEN-)beekherstelprojecten in uitvoering of uitgevoerd.
- 50% in planvorming; hierbij ligt de prioriteit bij die HEN-wateren, waarbij ook riooloverstorten worden verwijderd.
- regiem t.a.v. waterkwantiteit op de Veluwe bekend

Cultuurhistorische waarden, natuurwaarden en landschappelijke kwaliteitsverbetering samen op laten gaan bij herstel. De Waterwijzer is leidend voor stuwwalbeken en laaglandbeken.

Voor o.a. sprengenbeken is aanvullend aandacht nodig voor de samenhang tussen natuurwaarden en cultuurhistorische situatie. Beide gaan samen op. Hier ligt het accent op kleinschalig lokaal herstel. De ecologische referentie wordt lokaal bepaald. Het realiseren van een ecologische verbindingzone is hooguit een secundair doel; zeker wanneer dit lokale natuurwaarden schaadt.

Prestaties provincie:

- B148. Regierol in de sleutelprojecten 'Winterswijkse beken' en 'HEN-wateren Havikerwaard', en met betrekking tot de watergerelateerde cultuurhistorische waarden. In 2005 is duidelijk waar ecologie prefereert, waar cultuurhistorie en waar sprake is van verwevenheid
- B149. Herzien van het Sprengen- en Bekenprogramma conform de op de functiekaart aangewezen HEN-wateren. Dit betekent m.n. een uitbreiding met de wateren bij Winterswijk en in de Havikerwaard.

Prestaties waterschappen:

- B150. Indien noodzakelijk aanpassen reeds vastgestelde Beheers- en Onderhoudsplan met het oog op balans cultuurhistorie en natuur voor voor 1-1-2009.
- B151. Per ggor traject besluiten voor uitkeringen natschade
- B152. Blauwe diensten zie deel I, §5.6
- B153. Per waterschap is voor herstel van 50% van de resterende HEN-wateren een maatwerkplan gereed
- F42. Voor 1-1-2009 per waterschap 30% van de HEN wateren heringericht conform Waterwijzers. Hierbij moet rekening gehouden worden met cultuurhistorie.
- B154. In 2005 is in de Actiegebieden de ecologische functie van watergerelateerde cultuurhistorisch waardevolle objecten duidelijk (barrière, bijz. milieu, etc).
- F43. Vervolgens kan hierop nog in de planperiode actie worden genomen.

4.2.3. Voor 1-1-2009: inrichting Ecologische Verbindingszones in strategische actiegebieden

Toelichting

De Ecologische Verbindingszones (EVZ) voor de zandgebieden zijn opgenomen in de reconstructieplannen. Rondom de aanleg van evz zijn in het verleden afspraken gemaakt. De waterschappen hebben een plan van aanpak voor de ontwikkeling van natte ecologische verbindingzones opgesteld. Uit evaluatie van de afgelopen jaren is de financiering een probleem gebleken. In de nota Vitaal platteland geeft het rijk aan zich vooral te richten op de robuuste ecologische hoofdstructuur. Voorlopig voortgaan op de in het verleden ingeslagen weg.

Prestaties provincie:

- B155. Vastleggen van de EVZ in streekplan om de ruimtelijke bescherming te realiseren (2005).
- B156. Ontwikkelen van mogelijkheden van financiering voor realisatie.

Prestaties waterschappen:

- B157. Voortgaan met de uitvoering van het Plan van aanpak voor de ontwikkeling van de natte ecologische verbindingzones.
- B158. Trekkerschap voor uitvoering van natte EVZ blijft bij de waterschappen; lopende initiatieven blijven doorzetten afhankelijk van de mogelijke financieringen
- F44. Voortzetting van de huidige gang van zaken en afspraken rondom de EVZ.
- F45. Combineren EVZ met waterberging

Prestaties gemeenten:

- B159. EVZ's vastleggen in bestemmingsplannen.
- F46. Aanleg van landschapselementen

4.2.4. Voor 1-1-2009: waardevolle weidevogelgebieden in Actiegebieden: peilbeheer aangepast

toelichting

Conform de eisen van voorkomende weidevogels, met afweging van waterbeheer ten behoeve van de dubbelfunctie landbouw met weidevogelnatuur. de peilen in open water zijn afgestemd op de abiotische factoren voor weidevogels en vastgelegd in peilbesluiten

Prestaties provincie:

- B160. De provincie toetst de door de waterschappen aan te passen peilbesluiten binnen de wettelijk daarvoor vereiste termijn.
- B161. De provincie zal de regie voeren over een onderzoeksproject gericht op de mogelijkheden om via het dagelijks peilbeheer grondwater langer vast te houden.

Prestatie waterschappen:

- B162. In die gebieden waarvoor een peilbesluit geldt dient voor 1-1-2009 een nieuw peilbesluit te worden vastgesteld. In dit peilbesluit wordt expliciet het te voeren peilbeheer beschreven in relatie tot de grondwaterstand in dat gebied.

4.2.5. Voor 1-1-2009 8 met SED wateren samenhangende gebieden zijn kwalitatief op MTR niveau; de wateren zijn hydrologisch en of morfologisch hersteld

Toelichting

Naast de basisinspanning is het waterkwaliteitsspoor leidend voor de SED-wateren. Hier worden zowel bron- als effectgerichte maatregelen getroffen. Elk waterschap voert twee waterkwaliteitsspoorplannen uit. Selectiecriteria voor een met een SED-water samenhangend gebied:

- aanwezigheid van een gemene riooloverstort op kleine of stilstaande SED-wateren
- SED met morfologieproblemen
- SED met problemen van watervoerendheid

Vooruitlopend op implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water: typering SED conform de nota 'Waardevolle Waternatuur' en de 'Waterwijzers'.

Prestatie provincie:

- B163. Toezicht op de uitvoering van de basisinspanning door de gemeenten en de waterkwaliteitsspoorplannen van de waterschappen. De provincie zal jaarlijks rapporteren over de voortgang.

Prestatie waterschappen:

- F47. Voor 1-1-2009 heeft elk waterschap 2 waterkwaliteitsspoorplannen voor 2 met een SED-water samenhangende gebieden uitgevoerd gericht op het bereiken van de beoogde waterkwaliteit en de juiste morfologie. Jaarlijkse rapportage aan de provincie over de voortgang.

Prestatie gemeenten:

- F48. Voldoen aan basisinspanning en zonodig extra maatregelen treffen (waterkwaliteitsspoorplan). Jaarlijkse rapportage aan de provincie over de voortgang.

Uitvoeringsprogramma grondwaterbeheer 'Schoon water uit de kraan'

5.1. Resultaat 2015: Krimp, groei en optimalisatie grondwateronttrekking Drinkwatervoorziening:

ten behoeve van het bereiken van natte natuurdoelen zijn in *krimpgebieden* alle onttekkings voorzover nodig verduurzaamd; in *optimalisatiegebieden* alle kansen voor optimalisatie en/of reallocatie benut; en is in *standstill/bepaalde-groeigebieden* de omvang van de onttekkings niet toegenomen. In *bepaalde-groeigebieden* heeft eventueel uitbreiding van onttekkings plaatsgevonden.

Industrie:

in de gehele provincie wordt het grondwater efficiënt en effectief gebruikt, in krimpgebieden en in optimalisatiegebieden zijn de grondwatercondities voor natuurdoelen niet achteruit gegaan; kansen ter bestrijding van grondwateroverlast zijn benut.

KWO en tijdelijke onttekkings:

nieuwe vergunningen zijn verleend conform de functiekaart; het vergunningbestand is actueel

Veel van de hierboven genoemde doelen zullen via vergunningverlening of aanpassing van vergunningen worden gerealiseerd. Echter om deze doelen te halen is meer nodig dan vergunningen verlenen. Reconstructieplanuitwerkingen en -projecten, onderzoek en delen van kennis en informatie zijn andere activiteiten die nodig zullen zijn. In de volgende blokken volgt een toelichting op doelen en activiteiten in de planperiode.

5.1.1. Voor 1-1-2009: afstemming maatregelen oppervlaktewatersysteem – grondwateronttekkings

Toelichting

Zoals in deel I, §4.2 is uiteengezet, wordt het meeste rendement voor natuurherstel bereikt als maatregelen aan het oppervlaktewatersysteem en aan permanente onttekkings op elkaar worden afgestemd. Dit geldt ook voor landbouw en stedelijke wateroverlast. Bij het oplossen van stedelijke grondwateroverlast is afstemming van maatregelen in riool, oppervlaktewater en grondwateronttekkings dan ook gewenst.

Bij stedelijke grondwateroverlast kan in sommige gevallen, onder condities ontwatering via een grondwateronttekkings plaatsvinden.

Prestaties provincie:

- B164. Er wordt in de Actiegebieden regie gevoerd op de afstemming van maatregelen in het oppervlaktewatersysteem en grondwateronttekkings via gebiedsprocessen.
- B165. Bij de vergunningverlening wordt in elk geval bekeken wat de relatie is met het oppervlaktewaterbeheer naar kwantiteit en kwaliteit. Zonodig wordt overleg gevoerd met het waterschap

Prestatie gemeenten:

- B166. Indien aan de orde, vastleggen beleid ten aanzien van ontwatering stedelijk gebied via grondwateronttekkings onder voorwaarden, in bestemmingsplan.

5.1.2. Voor 1-1-2009: De Krimp- en groeikaar is nader uitgewerkt

Toelichting

Per deelgebied moet de relatie tussen grond- en oppervlaktewater beter in kaart worden gebracht. In de analyse voor de huidige Krimp- en groeikaar is gebruik gemaakt van modelresultaten voor de Veluwe, kennis van de waterschappen en van relatieve inschattingen. Om voor heel Gelderland (Achterhoek en Rivierengebied) en per deelgebied beter te weten hoeveel grondwater er kan worden gewonnen en hoe effectief het is om aan de grondwaterknop te draaien, is nader onderzoek nodig. Ook voor het stroomgebiedbeheerplan kaderrichtlijn, watertoets en de inbreng van Gedeputeerde Staten als grondwaterbeheerder in het GGOR-proces (landbouw, stedelijk gebied en natuur) is dit van belang.

Prestatie provincie:

- B167. Er wordt nader onderzoek verricht naar de 33 deelgebieden ten behoeve van de optimalisering van onttrekkingsvergunningen ten behoeve van het bereiken van natuurdoelen, ten behoeve van de watertoets en als inbreng in GGOR-processen.

5.1.3. Voor 1-1-2009: Kansen, nut en noodzaak voor optimalisatie en reallocatie van drinkwaterwinningen zijn bekend en waar mogelijk benut

Toelichting

In het reconstructieplan Veluwe en het reconstructieplan Achterhoek en Liemers is de verduurzaming van drinkwateronttrekkingen voorzien. De betreffende onttrekkingen liggen voornamelijk in de Actiegebieden van dit waterhuishoudingsplan. Verduurzaming door functieveranderingen, afspraken over landgebruik, optimalisatie en reallocatie van onttrekkingen is een langdurig proces dat de planperiode overstijgt. De voorbereidingen beginnen wel in de planperiode.

Door het groter worden van de drinkwaterbedrijven wordt de vraag om over de provinciegrens heen te kijken vaker gesteld. Met de provincies Utrecht en Flevoland loopt al langer onderzoek en overleg. Vanuit Flevoland vindt sinds enige jaren levering aan Gelderland plaats. Nieuwe vragen liggen er in de relatie Oost-Gelderland en Twente.

Prestaties provincie:

- B168. Met Vitens worden afspraken gemaakt over:
 1. de winningen die worden verduurzaamd of gerealloceerd en wanneer dat gebeurt;
 2. industrieel gebruik van drinkwater en hoe daarmee wordt omgegaan;
 3. inname van vrije vergunningsruimte op basis van een totaaloverzicht van optimalisatie van onttrekkingen in Gelderland.
- B169. Overleg met buurprovincies vindt plaats over nut en noodzaak van leveringen van drinkwater tussen buurprovincies. De resultaten van dit overleg kunnen leiden tot voornemens tot levering.

Prestaties waterbedrijf:

- B170. Vitens trekt in Actiegebieden minstens vijf voorbereidingstrajecten voor verduurzaming van drinkwateronttrekkingen.
- B171. Vitens maakt een totaaloverzicht voor Gelderland met het oog op inname van de vrije vergunningsruimte.

5.1.4. Voor 1-1-2009: Vergunningenbestand industrie is geactualiseerd

Toelichting

Het huidige vergunningbestand voor de industrie bevat vergunningen die te ruim zijn en vergunningen die te krap zijn.

Prestatie provincie:

- B172. Vergunningenbestand industrie is geactualiseerd. Begonnen wordt in krimp- en krimp-groeigebieden

5.1.5. Voor 1-1-2009: Koude-Warmteopslag (KWO) is gestimuleerd; condities voor aanleg zijn helder

Toelichting

In de planperiode wordt onderzoek uitgevoerd naar de werking van KWO-systemen in relatie tot de vergunningvoorschriften. Naar de lange termijneffecten worden landelijk diverse vervolgonderzoeken uitgevoerd. Deze aspecten blijven belangrijk omdat er door de Provincie een stimuleringsbeleid voor deze systemen wordt gevoerd.

Prestaties provincie:

- B173. Onderzoeken gericht op de realisatie van grootschalige of modulaire systemen voor KWO (haalbaarheidsonderzoek, planontwikkeling) worden voor maximaal 50% gefinancierd uit het Sociaal-Economisch Ontwikkelingsfonds, onderdeel Energiebeleid van de Provincie. De provincie neemt initiatief richting gemeenten/ontwikkelaars voor een beperkt aantal demonstratieprojecten (in samenhang met GMP- en GSO-projecten).
- B174. Uitkomsten van onderzoeken en monitoringsgegevens van KWO's worden geanalyseerd ter vorming van nader Gelders beleid, met name de vraag of Koude-Warmteopslag met drinkwaterwingebieden te combineren zijn.

5.1.6. Voor 1-1-2009: Berekening vindt plaats met gebruik van de beregeningsplanner

Toelichting

In de vorige planperiode is de introductie van de beregeningsplanner succesvol verlopen. De voortzetting van het gebruik vergt enige aandacht. Effectief omgaan met berekening is ook voor de sector van belang.

Prestatie provincie:

- B175. Met de GLTO vindt overleg plaats over stimulering van de beregeningsplanner

Prestatie GLTO:

- B176. De GLTO stimuleert het bezit en het gebruik van de beregeningsplanner door agrariërs.

5.1.7. Voor 1-1-2009: De gegevens van het grondwaterstandmeetnet zijn breder beschikbaar

Toelichting

Kennis en informatie over grondwater is van belang om voor provincie, waterschappen en gemeenten. Het waterbedrijf is hierbij een natuurlijke partner voor de provincie omdat al het meetwerk aan het waterbedrijf is uitbesteed.

Gezamenlijke prestatie provincie, waterbedrijf, waterschap en gemeente:

- B177. Tussen de provincie, het waterbedrijf en de gemeenten wordt samengewerkt in de zogenaamde pilot telemetrie Otterlo. Bezien wordt of de gegevens van het primaire meetnet en de secundaire meetnetten kunnen worden gepresenteerd op internet. Hiermee zullen de beschikbare gegevens veel beter toegankelijk zijn.

